EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 7.2.2017.
COM(2017) 67 final

KOMISIJAS GADA PĀRSKATS

par dalībvalstu gada darbības ziņojumiem, kas attiecas uz eksporta kredītiem Regulas (ES) Nr. 1233/2011 nozīmē

KOMISIJAS GADA PĀRSKATS

par dalībvalstu gada darbības ziņojumiem, kas attiecas uz eksporta kredītiem Regulas (ES) Nr. 1233/2011 nozīmē

1. Ievads

I pielikumā Eiropas Parlamenta un Padomes 2011. gada 16. novembra Regulai (ES) Nr. 1233/2011 par dažu pamatnostādņu piemērošanu oficiāli atbalstītu eksporta kredītu jomā[1] paredzēts, ka dalībvalstis iesniedz Komisijai gada darbības ziņojumu par to eksporta kredīta aģentūru ("EKA") programmām un ka Komisija, pārbaudījusi dalībvalstu sniegtos ziņojumus, Eiropas Parlamentam sagatavo gada pārskatu.

Šis gada pārskats attiecas uz 2014. gadu. Šā pārskata tvērumā ietilpst eksporta kredītu jomas darbības Regulas (ES) Nr. 1233/2011 nozīmē, t. i., "vidēja un ilga termiņa" darījumus, kam atmaksas periods ir vismaz divi gadi. Šis pārskats neaptver īstermiņa eksporta kredīta darījumus[2] un darījumus, ko veikušas konkrētas EKA, kas darbojas ārpus eksporta kredītu jomas (piemēram, ieguldījumu apdrošināšanā). Jānorada arī, ka dažās dalībvalstīs eksporta kredīta aģentūras funkciju veic apdrošināšanas sabiedrība, kas darbojas ar publisku pilnvarojumu. Šādos gadījumos publisko eksporta kredītu programmu pārvaldība ir stingri nošķirta no privātā sektora darbībām (uz pēdējām šis pārskats neattiecas).

Komisija ir ņēmusi vērā Eiropas Parlamenta 2013. gada 2. jūlijā pieņemto rezolūciju par pirmo saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1233/2011 veikto ziņošanu[3].

Kā teikts iepriekšējos ziņojumos, ņemot vērā minētajā rezolūcijā paustos ieteikumus, piemēram, ieteikumu Padomes Eksporta kredītu grupai un Komisijai sadarboties ar Eiropas Ārējās darbības dienestu, lai pilnveidotu ziņošanas metodiku, Komisija arī pievērsusi dalībvalstu uzmanību šai rezolūcijai nākamo ziņojumu izstrādes sakarībā.

2. Par 2014. gadu saņemtie gada darbības ziņojumi

2014. gada pārskats ir balstīts uz 21 dalībvalsts gada darbības atjauninātajiem ziņojumiem. Komisija ir saņēmusi ziņojumus no Apvienotās Karalistes, Austrijas, Beļģijas, Bulgārijas, Čehijas Republikas, Dānijas, Francijas, Horvātijas, Itālijas, Luksemburgas, Nīderlandes, Polijas, Portugāles, Rumānijas, Slovākijas, Slovēnijas, Somijas, Spānijas, Ungārijas, Vācijas un Zviedrijas.

Pārējās septiņās dalībvalstīs — Grieķijā, Igaunijā, Īrijā, Kiprā, Latvijā, Lietuvā un Maltā — pārskata gadā netika īstenotas eksporta kredītu programmas Regulas (ES) Nr. 1233/2011 nozīmē.

3. Gada darbības ziņojumu analīze

a) Vispārīga informācija un informācija par finansēm

[1] OV L 326, 8.12.2011., 45. lpp.

[2] Uz šādiem darījumiem attiecas Komisijas Paziņojums dalībvalstīm, atbilstoši EK Līguma 93. panta 1. punktam, par Līguma 92. un 93. panta piemērošanu īstermiņa eksporta kredītapdrošināšanai (OV C 281, 17.9.1997., 4. lpp.).

[3] Eiropas Parlamenta 2013. gada 2. jūlija rezolūcija par Komisijas pirmo ikgadējo ziņojumu Eiropas Parlamentam par dalībvalstu eksporta kredīta aģentūru veiktajām darbībām (OV C 75, 26.2.2016., 7. lpp.).

Piemērojamais regulējums (Regula (ES) Nr. 1233/2011) paredz vispārīgus noteikumus eksporta kredītu darījumiem un programmām. Lai gan lielākā daļa Eiropas valstu valdību ir izveidojušas EKA, eksporta kredītu programmu tvērums un veidi, kā arī EKA organizatoriskās struktūras dalībvalstu starpā atšķiras.

EKA ir vai nu valsts struktūrvienība vai aģentūra, vai apdrošināšanas sabiedrība, kas šo funkciju īsteno ar publisku pilnvarojumu un valdības uzraudzībā. Dažās dalībvalstīs, kurās papildus garantijām sniedz oficiālu atbalstu procentu likmju atbalsta veidā, ir izveidotas divas atsevišķas organizācijas. Citās dalībvalstīs šos abus eksporta kredītu atbalsta veidus īsteno viena un tā pati organizācija.

2014. gadā 21 ES dalībvalstī bija eksporta kredītu programmas Regulas (ES) Nr. 1233/2011 nozīmē. Minētās programmas pārvaldīja pavisam 29 dažādas aģentūras un valsts struktūrvienības.

Kopumā pēdējos gados dalībvalstis ir paplašinājušas eksporta kredītu programmu instrumentu kopumu. Eksporta kredītu atbalsta visizplatītākais veids, ko piedāvā Eiropas EKA, ietilpst kategorijā "tīrais segums" (t. i., konkrētus eksporta darījumus faktiski finansē ar komercbankas piešķirtu kredītu, kam EKA sniedz garantiju vai segumu apdrošināšanas veidā). Visas dalībvalstis (21), kas piešķir eksporta kredītus Regulas (ES) Nr. 1233/2011 nozīmē, pārskata periodā piedāvāja šāda veida atbalstu.

Lielākā daļa dalībvalstu piedāvā arī cita veida atbalstu, uz ko attiecas Regula (ES) Nr. 1233/2011 un ESAO Vienošanās par oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem[4], piemēram, tiešie aizdevumi vai finansējums (finansējumu tieši piešķir EKA, nevis komercbanka)[5], refinansējums[6] un procentu likmju atbalsta shēmas[7]. Vairākos gada darbības ziņojumos skaidri norādīts projektu finansējums[8] un saistītais atbalsts[9].

Ir iespējams veikt plašu salīdzinājumu attiecībā uz noteikumiem un eksporta kredītu programmu izmantošanu dalībvalstīs, izklāstot galvenās atšķirības un līdzības. Tomēr ir daudz sarežģītāk veikt pilnvērtīgu salīdzinājumu, kas atspoguļotu visus aspektus. Dažādās dalībvalstīs var būt atšķirīgi noteikumi, kas ietverti eksporta kredītu programmās (pat tajās, kas pieder pie vienas un tās pašas programmu kategorijas un ko īsteno eksporta kredīta aģentūras, kuras ievēro to pašu tiesisko regulējumu). Kopumā pēdējo gadu laikā ir panākta lielāka konverģence, jo ESAO Vienošanās par oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem ietver plašu jautājumu loku.

Ievērojot šo atrunu, kopējā nominālā riska salīdzinājums uz 2014. gada beigām sniedz vismaz vispārīgu priekšstatu par lielākās eksporta kredītu shēmas "tīrais segums" apjomu.

Oficiāls atbalsts "tīrā seguma" veidā 2014. gadā (mljrd. EUR) **Lielākais apjoms Eiropas Savienībā, sarindots pēc kopējā nominālā riska**	
Vācija	88,5
Francija	65,3

4 ESAO Vienošanās teksts par oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem ir iekļauts regulas pielikumā.
5 Apvienotā Karaliste, Čehijas Republika, Dānija, Polija, Slovākija, Somija, Spānija un Ungārija.
6 Slovākija un Zviedrija.
7 Francija, Polija, Slovākija, Somija un Spānija.
8 Dānija, Nīderlande un Vācija.
9 Austrija, Dānija, Polija, Spānija un Ungārija.

Zviedrija	31,6
Itālija	26,7
Nīderlande	20,2

Dalībvalstis, izmantojot EKA, aktīvi darbojas daudzās jomās, kas sniedzas tālāk par ziņojumu tvērumu, kas nepieciešams saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1233/2011. Ņemot vērā to, ka ir konkrēti finansēšanas nosacījumi, kas ir spēkā konkrētās rūpniecības nozarēs, piemēram, gaisa kuģu un kuģu būvē, vairākas dalībvalstis ir izstrādājušas arī konkrētu nozaru eksporta kredītu produktus. Tas galvenokārt attiecas uz vidēja termiņa un ilgtermiņa eksporta kredītu jomas darbībām (saskaņā ar ESAO Vienošanos par oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem). Tomēr daudzas EKA piedāvā šādus produktus arī kā īstermiņa eksporta kredītus un kredītvēstuļu garantijas, ražotāja riska garantijas vai ieguldījumu apdrošināšanas produktus. Ir lietderīgi paturēt to prātā, novērtējot EKA plašāku ekonomisko nozīmi.

Detalizēta informācija pieejama dalībvalstu gada darbības ziņojumiem izmantojamā ziņojuma šablona II un IV sadaļā, kā arī vispārējos gada ziņojumos, uz kuriem skaidri atsaucas vairākas dalībvalstis.

Kopumā gada darbības ziņojumos sniegta attiecīgā finanšu informācija par 2014. gada eksporta kredītu programmām. Tomēr jāuzsver, ka saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 1233/2011 ziņošana notiek saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesisko regulējumu. Tādējādi iesniegtajos ziņojumos ir dažas atšķirības. Tas nozīmē, ka Komisijai nav īpašu apsvērumu par gada darbības ziņojumu finansiālajiem aspektiem[10].

Apvienotās Karalistes, Čehijas Republikas un Slovākijas gada darbības ziņojumos ar atsauci uz Regulas (ES) Nr. 1233/2011 I pielikuma 1. punkta pēdējo teikumu minētas iespējamās saistības.

b) Attieksme pret "vides riskiem, kas var izraisīt citus attiecīgus riskus"

Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1233/2011 I pielikuma 2. punktu gada darbības ziņojumos dalībvalstis "*apraksta, kā EKA oficiāli atbalstītajās eksporta kredītu jomas darbībās tiek ņemti vērā vides riski, kas var izraisīt citus attiecīgus riskus*".

Visas dalībvalstis skaidri atsaucas uz šo noteikumu. Lai gan I pielikuma 2. punktā minēti vien vides riski, lielākā daļa dalībvalstu atsaucas arī uz riskiem, kas saistīti ar sociāliem un cilvēktiesību jautājumiem. Gandrīz visas dalībvalstis norāda, ka tās attiecībā uz vides un cilvēktiesību riskiem ievēro ESAO Ieteikumu par kopēju pieeju oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem un vides un sociālo jautājumu pienācīgu izpēti ("kopējā pieeja"). Tas pats attiecas uz ESAO Ieteikumu par korupciju.

Saskaņā ar kopējo pieeju EKA pakāpeniski veido īpašu ekspertu grupu vides, sociālo un cilvēktiesību jautājumu jomā. Darījumi tiek pārbaudīti, ievērojot kopējo pieeju attiecībā uz to vides, sociālajiem un cilvēktiesību riskiem un iespējamo ietekmi. Pārbadīšanas process arvien vairāk kļuvis par standarta novērtēšanas procedūru starp EKA.

Vairākas EKA minēja arī to, ka riska novērtējums par aspektiem, kas saistīti ar vides tiesībām un cilvēktiesībām, bieži tiek veikts ciešā sadarbībā ar eksportētājiem un

[10] Saskaņā ar I pielikuma 1. punktu ziņojumu iesniegšana neskar dalībvalstu eksporta kredītu programmu uzraudzības iestāžu prerogatīvas.

bankām. Vajadzības gadījumā eksportētājiem un bankām pieprasa papildu informāciju, lai nodrošinātu, ka tiek veikts rūpīgs riska novērtējums.

Riska novērtēšanas process parasti ir vērsts uz skaidru lēmumu, vai konkrētais projekts ir atbilstīgs saņemt eksporta kredīta atbalstu (t. i., ja saistītie riski ir nesamērīgi, segums netiek nodrošināts). Ja riski tiek uzskatīti par pieņemamiem, eksporta kredītu atbalsts parasti ir saistīts ar konkrētiem nosacījumiem, kuru mērķis parasti ir riska mazināšanas pasākumu īstenošana un attiecīgo standartu ievērošana.

Bulgārija nav ESAO dalībvalsts, un tās EKA nav īstenojusi kopējo pieeju attiecībā uz vides vai cilvēktiesību aspektiem. Tomēr Bulgārija piemēro ESAO Ieteikumu par korupciju un oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem.

c) Cita informācija, kas iekļauta gada darbības ziņojumos

Papildus informācijai, kas izklāstīta iepriekš 3. punkta a) un b) apakšpunktā, gada darbības ziņojumi liecina par to, ka dalībvalstīm vispār ir eksporta kredītu un vides politika, korupcijas apkarošanas un ilgtspējīgas kreditēšanas prakse, kas skar valstis ar zemiem ienākumiem. Svarīga, bet ne neaizstājama loma, ir trim attiecīgajiem ESAO ieteikumiem[11]. Pat dalībvalstis, kas nav ESAO locekles, piemēro minētos instrumentus vai principā ir nodomājušas to darīt[12]. Kopumā dalībvalstu ziņojumi liecina, ka dalībvalstis pieņem tādu pašu pieeju, lai risinātu jautājumus, kas saistīti ar vidi, cilvēktiesībām un korupciju. Dažas dalībvalstis savos ziņojumos sniedz sīkāku informāciju un uzsver šo jautājumu nozīmi.

Daudzos gadījumos dalībvalstis arvien vairāk piemēro noteikumus un praksi, kas pārsniedz ESAO Vienošanās paredzēto tvērumu, un piemēro to pašu pieeju arī darījumiem, uz kuriem neattiecas kopējā pieeja. Vairākos gadījumos attiecīgās EKA pašas ir izstrādājušas attiecīgus instrumentus (piemēram, korporatīvās sociālās atbildības politiku vai ētikas kodeksu).

Vairākas dalībvalstis[13] norāda, cik svarīgi ir pieņemt pasākumus, kas nepieciešami, lai veicinātu atklātību un pārredzamību, sniedzot informāciju visām ieinteresētajām personām par darījumiem, finansējumu un vides un sociālajiem jautājumiem. Lai palielinātu informētību un veicinātu atklātību un pārredzamību, ar ieinteresētajām personām ir sākti dialogi, kas notiek regulāri.

Līdzīgi kā iepriekšējos ziņojumos, daudzas dalībvalstis uzsvērušas cilvēktiesību īpašo nozīmi. Praktiski visos ziņojumos pausts atbalsts cilvēktiesību dimensijas stiprināšanai saskaņā ar jauno kopējo pieeju. Vairākās dalībvalstīs cilvēktiesību apsvērumam ir atsevišķs statuss projekta novērtējumā. Dažos gadījumos šis jautājums ir tieši saistīts ar darba tiesībām/darba ņēmēju tiesībām.

---

[11] 1. ESAO Ieteikums par kopēju pieeju oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem un vides un sociālo jautājumu pienācīgu izpēti (*Recommendation on Common Approaches for Officially Supported Export Credits and Environmental and Social Due Diligence*) ("kopējā pieeja"). 2. ESAO Ieteikums par korupciju un oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem (*OECD Recommendation on Bribery and Officially Supported Export Credits*). 3. Principi un vadlīnijas ilgtspējīgas kreditēšanas prakses veicināšanai oficiālā eksporta kredītu sniegšanā valstīm ar zemiem ienākumiem (*Principles and Guidelines to Promote Sustainable Lending Practices in the provision of Official Export Credits to Low-Income Countries*).

[12] Tomēr ir acīmredzams, ka eksporta kredītu sniedzēji, kuri nepiešķir kredītus valstīm ar zemiem ienākumiem, nepiemēro ESAO Principus un vadlīnijas ilgtspējīgas kreditēšanas prakses veicināšanai.

[13] Dānija, Francija, Nīderlande, Vācija un Zviedrija.

Visas dalībvalstis īpašu uzmanību veltījušas arī kukuļošanas un korupcijas apkarošanas politikai. Vairākās dalībvalstīs seguma pieteikumā eksportētājiem un bankām ir ietverts pienākums parakstīt korupcijas apkarošanas deklarāciju. Tiek izmantots plašs citu instrumentu klāsts (piemēram, valsts tiesību akti, laba prakse vietējā mērogā).

d) EKA atbilstība Savienības mērķiem un saistībām

Lai uzlabotu pārredzamību ES līmenī, dalībvalstis iesniedz Komisijai gada darbības ziņojumu, kurā, ievērojot valsts tiesisko regulējumu, sniegta tāda konkrēta finansiālā un darbības informācija par to eksporta kredītu jomas darbībām, kura ietver arī informāciju par to, kā tiek apzināti vides riski.

Saskaņā ar I pielikuma 3. punktu *"Komisija, pamatojoties uz šo informāciju, Eiropas Parlamentam sagatavo gada pārskatu, iekļaujot novērtējumu par EKA atbilstību Savienības mērķiem un saistībām"*.

Līguma par Eiropas Savienību (LES) 3. pantā minēti Savienības vispārīgie mērķi un 21. pantā — Savienības ārējās darbības principi un mērķi.

Attiecībā uz ES kopējo tirdzniecības politiku atsauce uz Savienības ārējās darbības principiem un mērķiem ir iekļauta Līguma par Eiropas Savienības darbību 206. pantā un 207. panta 1. punktā.

Komisija, pamatojoties uz sniegto informāciju, norāda, ka dalībvalstis ar eksporta kredītu jomas darbībām Regulas (ES) Nr. 1233/2011 nozīmē ir izstrādājušas politiku, kas papildina to Savienības mērķiem atbilstošo eksporta kredītu programmu pārvaldību. Parasti tiek piemēroti politikas ieteikumi, kas konkrēti attiecas uz eksporta kredītu jomu un ko izstrādājusi ESAO — vienīgā starptautiskā organizācija, kura izstrādājusi specializētus noteikumus šajā jomā.

Kā minēts iepriekšējos gada pārskatos, ņemot vērā ieteikumu, kas iekļauts iepriekš minētajā Eiropas Parlamenta 2013. gada jūlija rezolūcijā par pamatnostādnēm saistībā ar nākamo ziņošanu, Komisijas dienesti jau ir nākuši klajā ar ieteikumu par pamatu nākotnes politikas izstrādē īpaši izmantot starptautisko uzraudzības institūciju (tostarp ANO) darbu. Dalībvalstu ziņojumos dažādā mērā jau izmanto šādus starptautiskos instrumentus kā atsauces, un Komisija aicina turpināt darbu šajā virzienā. Ļoti svarīgi būtu turpināt dialogu ar Eiropas Ārējās darbības dienestu par cilvēktiesību politikas jautājumiem.

Eiropas Parlaments ir aicinājis Komisiju sniegt paziņojumu par to, vai dalībvalstis ievēro Savienības mērķus un saistības; Eiropas Komisija ir sagatavojusi savu gada pārskatu saskaņā ar I pielikumu. Pamatojoties uz informāciju, kas iekļauta gada darbības ziņojumos, ko iesniegušas dalībvalstis, Komisija uzskata, ka tie atbilst Savienības mērķim, kas noteikts LES 3. un 21. pantā. Protams, Eiropas Savienības iestādes nākotnē var kopīgi izvirzīt precīzākus politiskos mērķus. Komisija ir gatava sekmēt un veicināt pienācīgu iestāžu dialogu šajā jautājumā, bet vienlaikus tai jāveic novērtējums saskaņā ar I pielikuma 3. punktu.

Attiecībā uz to starptautisko saistību un pienākumu izpildi, uz kurām attiecas ES konkurences tiesības, PTO līmenī nav reģistrēti strīdi, kas pārskata periodā būtu saistīti ar Eiropas eksporta kredītu programmām. Eiropas Komisija 2014. gadā nav saņēmusi sūdzības par potenciāliem ES tiesību pārkāpumiem, kuri būtu saistīti ar eksporta kredīta aģentūrām.